

OBRAZLOŽENJE UZ DODJELU NAGRADE „GORAN ZA MLADE PJESNIKE“ MARIJI DEJANOVIĆ

Na ovogodišnji natječaj za nagradu Goran za mlade pjesnike pristigla su ukupno 42 rukopisa. Nakon pažljivog čitanja svih rukopisa, žiri u sastavu Miroslav Mićanović, Ivan Šamija i Nada Topić jednoglasno je odabrao tri najbolja: *Etika kruha i konja* Marije Dejanović, *Ipak, zora* Tomislava Augustinčića i *Mimikrijavode* Lane Bojanić. Po mišljenju članova žirija, sva tri rukopisa, svaki u svom različitom i dosljedno provedenom pristupu građenju pjesničkog teksta, jedinstven su i značajan događaj u prostoru jezika poezije i time knjige vrijedne objavljivanja. Iako se ni jedan od ta tri rukopisa općim dojmom nije izdvojio kao značajno bolji od druga dva, nakon pomnog iščitavanja svih triju rukopisa i rasprave, uzevši u obzir kriterije dovršenosti i cjelovitosti knjige, dosljednosti i zaokruženosti cijelog rukopisa te pristupačnosti i inovativnosti pjesničkog jezika žiri je odlučio nagradu Goran za mlade pjesnike dodijeliti Mariji Dejanović za rukopis *Etika kruha i konja* te posebno pohvaliti i osvrnuti se na rukopise *Ipak, zora* Tomislava Augustinčića i *Mimikrijavode* Lane Bojanić.

Rukopis *Etika kruha i konja* Marije Dejanović već nas naslovom prve pjesme (*Ugasiti hrast*) uranja u začudan i snažno dojmljiv vlastiti svijet/tekst iz kojeg na kraju izronimo kroz posljednju strofu rukopisa („Neće se više ni jedan moj sin / okušati u stvaranju svijeta“) koju možemo shvatiti dijelom i kao ironičan metapoetički iskaz. Na tom tragu, ovaj rukopis može se pročitati kao u potpunosti uspio pokušaj stvaranja vlastitog referencijalnog sustava u kojem pojedine ključne riječi dobivaju značenje jedna u odnosu na druge u kontekstu cjeline. Primjer takve riječi je riječ „zub“ koja se u različitim imeničnim oblicima pojavljuje 29 puta. Kao i kod nekih drugih ponavljajućih riječi, radi se o konkretnoj imenici koja nema metaforičku funkciju da upućuje na značenje izvan jezične konstrukcije samog teksta.

Karakteristika ove poezije općeniti je izostanak intertekstualnosti, kao i izravnog upućivanja na društveno-političku stvarnost. Ipak, brojna mjesta pažljivom čitatelju opovrgavaju iščitavanje ovog teksta u larpurlartističkom ključu. Navest ćemo primjer iz prvog ciklusa *Naukovanje kod čarobnice*, gdje većina pjesama počinje iskazom o čarobnici koju možemo, ali ne moramo iščitati kao transformaciju majke. U pjesmi *Etika kruha i konja* iz ovog ciklusa čarobnica se u upravnom govoru obraća riječima: „Ne mora nitko znati što misliš.“ To su riječi žene zarobljene u patrijarhalnom svijetu/jeziku. Stvaranje vlastitog jezika, sustava značenja i logičke strukture u tom je slučaju oblik otpora i emancipacije i na taj način možemo shvatiti projekt ovog rukopisa. Na tragu takve emancipatornosti možemo pročitati i jedan od glavnih motiva rukopisa, identitetsku hibridnost i preobrazbu „ljudi/konji“. Sjajan primjer je pjesma *U vlastitoj sobi* u kojoj je opisano postajanje konjem lirskog subjekta koji je ranije naznačen kao djevojčica. Uz provodni motiv hibridnosti i preobrazbe, u tekstu je i puno riječi i slika koje opisuju granicu unutrašnjeg i vanjskog. Uz vrata, prozore, zidove tu su u pjesmi *Nevidljiva vrpca* i zjenice i usta („Kroz zjenice ulaze ljudske noge / u pokislim cipelama od starih šešira. / Kroz usta izlaze potkove / vrijedne promatranja“).

Iako se sva snaga ovakvog pjesničkog projekta može sagledati samo iz cjeline i precizne strukture rukopisa, poezija Marije Dejanović ipak i izravnije dopire do čitatelja originalnošću i začudnom ljepotom pojedinih pjesničkih slika koje su ostvarene svedenim i preciznim jezikom. Jednostavnost jezika opravdava čitanje ovog rukopisa ne kao hermetičnog u smislu da skriva tajno značenje, već upravo suprotno, kao pokušaja da se poezija u potpunosti ostvari kao prostor jezične i značenjske slobode i igre.

Ivan Šamija

